

TỪ THỰC TIỄN ĐẾN GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ BỒI DƯỠNG KIẾN THỨC PHÁP LUẬT CHO GIÁO VIÊN MÔN GIÁO DỤC CÔNG DÂN

NGUYỄN HỒNG LIÊU^(*)

TÓM TẮT

Để giáo dục pháp luật trong nhà trường hiệu quả, bên cạnh các yếu tố về điều kiện dạy học cần có đội ngũ thầy cô có kiến thức pháp vững vàng và phương pháp giảng dạy pháp luật phù hợp. Tuy nhiên, tình hình thực tế hiện nay, giáo viên giáo dục công dân hầu hết chưa được đào tạo chuẩn về kiến thức và phương pháp dạy pháp luật trong trường sư phạm. Điều này đã ảnh hưởng không nhỏ tới hiệu quả giáo dục pháp luật cho học sinh.

Từ khóa: kiến thức pháp luật, giáo viên môn Giáo dục công dân.

ABSTRACT

For effective legal education in schools, in addition to teaching conditions, the teachers must have full knowledge of law and proper teaching method. However, most teachers of Citizen Education subject are currently not fully trained in legal knowledge and teaching method in universities of education. This influences the effective legal education for students.

Keywords: legal knowledge, teacher of Citizen Education subject.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Cùng với phổ biến pháp luật, giáo dục pháp luật là một giai đoạn của quá trình xây dựng, hoàn thiện và thực thi pháp luật, là một mắt xích quan trọng trong tiến trình xây dựng Nhà nước pháp quyền, là cầu nối để chuyển tải và đưa pháp luật vào cuộc sống, qua đó đưa cuộc sống vào pháp luật. Giáo dục pháp luật có vị trí, vai trò đặc biệt quan trọng, vừa là một bộ phận của công tác phổ biến, giáo dục pháp luật, vừa là một bộ phận của công tác giáo dục - đào tạo.

Bám sát chủ trương, định hướng của Đảng, pháp luật của Nhà nước, giáo dục pháp luật chính thức được đưa vào nhà trường từ năm học 1987 - 1988. Đến nay, công tác này đã đạt được những kết quả nhất định, trở thành nội dung giáo dục văn

hóa không thể thiếu trong việc đào tạo, giáo dục toàn diện cho học sinh, sinh viên; đóng vai trò then chốt trong giáo dục phẩm chất đạo đức nhân văn, ý thức thượng tôn Hiến pháp và pháp luật, tạo lập, nâng cao trình độ văn hóa pháp luật của thế hệ trẻ - thế hệ tương lai của đất nước (Phan Chí Hiếu, 2015).

Theo xu thế phát triển và hội nhập hiện nay, Việt Nam ngày càng tiến tới chuẩn hóa quản lý xã hội bằng pháp luật. Đồng bộ trong công tác lập pháp, hành pháp, tư pháp ngày càng được chú trọng. Hiện nay, bên cạnh giáo dục kiến thức pháp luật cho học sinh, thì công tác tuyên truyền, phổ biến pháp luật trong nhà trường đối với tất cả các thành viên, từ thầy cô giáo, học sinh đến các lực

^(*) Thạc sĩ, Phó hiệu trưởng Trường Cán bộ quản lý giáo dục Thành phố Hồ Chí Minh.

lượng lao động khác cũng đặc biệt được quan tâm và nâng cao.

Thực hiện theo chủ trương chung, nhằm chuẩn hóa đội ngũ giáo viên giáo dục công dân, nâng cao chất lượng công tác phổ biến, giáo dục pháp luật trong nhà trường, ngày 28 tháng 4 năm 2014 Bộ trưởng Bộ Giáo dục - Đào tạo ban hành Quyết định số 1456/QĐ-BGDĐT về Ban hành chương trình bồi dưỡng kiến thức pháp luật cho giáo viên dạy môn Giáo dục công dân.

Triển khai quy định trên của Bộ Giáo dục - Đào tạo, trong thời gian qua Trường

Cán bộ quản lý giáo dục Thành phố Hồ Chí Minh đã tích cực chuẩn bị tốt công tác biên soạn tài liệu giảng dạy đến xây dựng kế hoạch mở các lớp đào tạo, bồi dưỡng về kiến thức pháp luật cho giáo viên môn Giáo dục công dân và triển khai thực hiện kế hoạch tại các tỉnh, thành phía Nam.

2. NỘI DUNG CHƯƠNG TRÌNH ĐÀO TẠO, BỒI DƯỠNG KIẾN THỨC PHÁP LUẬT CHO GIÁO VIÊN DẠY MÔN GIÁO DỤC CÔNG DÂN THEO QUYẾT ĐỊNH SỐ 1456/QĐ-BGDĐT NGÀY 28/4/2014 CỦA BỘ GIÁO DỤC - ĐÀO TẠO

2.1. Nội dung chương trình

STT	Tên chuyên đề	Số tiết		
		Tổng	Lý thuyết	Thảo luận/Thực hành
I	Kiến thức bắt buộc	150	75	75
1	Những vấn đề lý luận cơ bản về Nhà nước và Pháp luật nước CHXHCN Việt Nam; vai trò và ý nghĩa của việc dạy pháp luật trong môn GDCD ở trường trung học	10	5	5
2	Những nội dung cơ bản về Hiến pháp nước CHXHCN VN, Luật Hành chính, Luật Hình sự	30	15	15
3	Những nội dung cơ bản về Luật Dân sự, Luật Hôn nhân và Gia đình, Luật bảo vệ chăm sóc giáo dục trẻ em, Luật thương mại	30	15	15
4	Pháp luật trong lĩnh vực Văn hoá - Giáo dục - Môi trường, Luật Lao động, Luật An toàn giao thông, Luật Quốc tế	30	15	15
5	Phương pháp dạy học pháp luật trong môn GDCD ở trường trung học	30	15	15
6	Phương pháp tổ chức hoạt động giáo dục pháp luật ở trường trung học	10	5	5
7	Kỹ năng phổ biến giáo dục pháp luật	10	5	5

II	Kiến thức tự chọn	20	10	10
8	Hệ thống văn bản quy phạm pháp luật và hiệu lực của văn bản quy phạm pháp luật	10	5	5
9	Giáo dục pháp luật trong trường phổ thông ở các nước phát triển hiện nay	10	5	5
10	Các điều ước quốc tế về quyền con người và việc thực hiện ở Việt Nam	10	5	5
III	Tìm hiểu thực tế và viết tiểu luận	30	10	20
11	Tìm hiểu thực tế	20		20
12	Viết tiểu luận	10	10	
	Tổng (I + II + III) =	200	95	105

2.2. Mục tiêu

Sau khi hoàn thành khóa bồi dưỡng theo chương trình trên, học viên có được các kiến thức, kỹ năng và thái độ sau:

1) Về kiến thức:

- Hiểu rõ những kiến thức cơ bản về hệ thống pháp luật của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam; quyền và nghĩa vụ cơ bản của công dân; nhận thức được vai trò và ý nghĩa của việc giáo dục pháp luật trong môn Giáo dục công dân ở trường trung học;
- Hiểu rõ phương pháp dạy học pháp luật trong môn Giáo dục công dân ở trường trung học và cách tổ chức hoạt động phổ biến, giáo dục pháp luật trong trường trung học.

2) Về kỹ năng:

- Các kỹ năng tìm hiểu, học tập và sử dụng kiến thức pháp luật cơ bản (lý thuyết và thực tiễn);
- Các kỹ năng cơ bản trong hoạt động giáo dục pháp luật: Kỹ năng tìm hiểu đối tượng và môi trường phổ biến, giáo dục pháp luật; kỹ năng tổ chức hoạt động giáo dục pháp luật; kỹ năng khai thác, sử dụng và vận dụng các văn bản quy phạm pháp luật; kỹ năng xây

dựng và thực hiện kế hoạch dạy học; kỹ năng sử dụng sáng tạo các phương pháp dạy học pháp luật theo hướng phát huy tính tích cực, chủ động của người học;

- Các kỹ năng hỗ trợ cho hoạt động giáo dục pháp luật: Kỹ năng giao tiếp, ứng xử; kỹ năng tổ chức, quản lý, quan sát, nhận xét giờ học; kỹ năng phát hiện và giải quyết vấn đề nảy sinh trong thực tiễn dạy học pháp luật phù hợp với đặc thù môn học và kỹ năng tự bồi dưỡng và phát triển nghề nghiệp.

3) Về thái độ:

- Có ý thức nâng cao năng lực nghề nghiệp, trau dồi đạo đức và tác phong sư phạm mẫu mực của nhà giáo, lòng say mê và hứng thú trong hoạt động dạy kiến thức pháp luật;
- Có thái độ khách quan, khoa học trong đánh giá và tự đánh giá quá trình dạy học để nâng cao chất lượng giáo dục pháp luật;
- Có ý thức tôn trọng, chấp hành Hiến pháp, pháp luật; ý thức bảo vệ pháp luật và lợi ích của việc chấp hành pháp luật để góp phần ổn định môi trường giáo dục, tăng cường hiệu quả quản lý nhà nước về giáo dục và nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện.

3. MỘT SỐ GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ BỒI DƯỠNG KIẾN THỨC PHÁP LUẬT CHO GIÁO VIÊN MÔN GIÁO DỤC CÔNG DÂN

3.1. Thực tế triển khai chương trình bồi dưỡng kiến thức pháp luật cho giáo viên môn Giáo dục công dân tại Sở Giáo dục - Đào tạo Vĩnh Long

Theo Kế hoạch số 397/KHGD-CBQLGDHCM ngày 13/5/2015, Kế hoạch số 498/KHGD-CBQLGDHCM ngày 18/6/2015 và Kế hoạch 559/KHGD-CBQLGDHCM ngày 07/7/2015 của Trường Cán bộ quản lý giáo dục Thành phố Hồ Chí Minh về kế hoạch

ảnh: Nguyễn Thị Luyện

Hình 1: Khóa 1 - Bồi dưỡng kiến thức pháp luật cho giáo viên môn Giáo dục công dân tại Sở Giáo dục - Đào tạo Vĩnh Long.

giảng dạy và học tập lớp bồi dưỡng kiến thức pháp luật cho giáo viên dạy môn Giáo dục công dân năm học 2014 - 2015, ngày 09 tháng 6 năm 2015 lớp bồi dưỡng kiến thức pháp luật cho giáo viên dạy môn Giáo dục công dân được khai giảng tại Vĩnh Long. Với gần 150 học viên là “thầy/cô” (gồm giáo viên giáo dục công dân và giáo viên các bộ môn khác được nhà trường phân công dạy môn giáo dục công dân) theo học được chia làm 2 khóa, bắt đầu từ tháng 6/2015 đến tháng 8/2015.

Trong thời gian tổ chức khóa học, hầu hết các học viên tham gia học tập với tinh thần tích cực cùng với đội ngũ giảng viên của Trường Cán bộ quản lý giáo dục Thành

phố Hồ Chí Minh vững về kiến thức pháp luật và dày kinh nghiệm trong phương pháp, kỹ năng tổ chức đào tạo, bồi dưỡng đã đem lại không khí học tập sôi nổi, thiết thực và hiệu quả.

Bên cạnh đó, thầy cô giảng viên và học viên cũng gặp những khó khăn chung như: học viên của khóa học gồm cả 2 bậc học (trung học phổ thông và trung học cơ sở) từ nhiều bộ môn khác nhau (giáo viên Ngoại ngữ, Lịch sử, Địa lý, Văn, Công nghệ... được nhà trường phân công dạy môn Giáo dục công dân); có thầy/cô đã tham gia giảng dạy và có một số thầy/cô chưa giảng dạy bộ môn giáo dục công dân, có thầy/cô nhiều năm kinh nghiệm, ngược lại, có thầy/cô mới ra trường vừa được nhận vào giảng dạy; mức độ am hiểu về kiến thức pháp luật của

thầy/cô khác nhau, chưa theo một tiêu chuẩn chung thống nhất (chưa được thống nhất trong đào tạo ở các trường Sư phạm); điều kiện giảng dạy bộ môn của từng trường khác nhau... cùng tham gia khóa học.

Vượt trên khó khăn, khóa học đã hoàn thành theo đúng kế hoạch và mục tiêu đặt ra. Cuối khóa, thay vì làm bài thi học viên được giao nhiệm vụ làm tiểu luận. Qua kết quả chấm, đánh giá tiểu luận cho thấy học viên sau khóa học hầu hết đã nắm được kiến thức pháp luật cơ bản và có kỹ năng, phương pháp phổ biến giáo dục pháp luật trong nhà trường cũng như phương pháp giảng dạy pháp luật khá tốt.

3.2. Đề xuất một số giải pháp nâng cao hiệu quả bồi dưỡng kiến thức pháp luật cho giáo viên dạy bộ môn giáo dục công dân

Từ mục tiêu và chương trình bồi dưỡng kiến thức pháp luật cho giáo viên dạy bộ môn Giáo dục công dân và thực tiễn triển khai đào tạo, bồi dưỡng tại Sở Giáo dục - Đào tạo Vĩnh Long, để nâng cao hiệu quả trong thực hiện chương trình bồi dưỡng kiến thức pháp luật cho giáo viên dạy bộ môn Giáo dục công dân, theo tôi bên cạnh đầu tư các điều kiện đào tạo, bồi dưỡng; tài chính, cơ sở vật chất, đội ngũ... cần lưu ý thực hiện đồng bộ một số giải pháp về nhân lực như sau:

1) Quán triệt, triển khai thực hiện Quyết định số 1456/QĐ-BGDĐT về Ban hành chương trình bồi dưỡng kiến thức pháp luật cho giáo viên dạy môn giáo dục công dân ngày 28 tháng 4 năm 2014 của Bộ Giáo dục - Đào tạo

Lãnh đạo Sở Giáo dục - Đào tạo quán triệt, chỉ đạo thực hiện Quyết định 1456 của Bộ Giáo dục - Đào tạo đối với các trường. Lãnh đạo các trường thống nhất thực hiện, tổ chức phân công, cử giáo viên tham gia

học tập, bồi dưỡng kiến thức. Khi có sự chỉ đạo nhất quán từ phía nhà trường, thầy cô sẽ yên tâm về việc phân công thực hiện nhiệm vụ, thời gian học tập theo kế hoạch hợp lý... thực tế cho thấy, Lãnh đạo trường chú trọng và quan tâm sẽ góp phần nâng cao ý thức học tập và bồi dưỡng của giáo viên (học viên). Nhà trường cử giáo viên đi học gắn với tiêu chí đánh giá thi đua sẽ là động lực để thầy/cô (học viên) nghiêm túc và tự giác hơn, đem lại kết quả học tập tốt hơn.

2) Sự tích cực của học viên

Sự chủ động, tích cực trong học tập và bồi dưỡng kiến thức, kỹ năng của học viên hết sức cần thiết dẫn đến kết quả học tập tốt. Một số học viên tham gia khóa học với tâm trạng bộn bề, đi cho có, đi theo sự chỉ đạo của nhà trường, y vào kinh nghiệm chủ quan của bản thân, thậm chí từ tâm lý bản thân học viên tự xem môn mình dạy không phải môn chính... thì sự tương tác tích cực giữa giảng viên và học viên là không cao, dẫn đến kết quả học tập, bồi dưỡng không tốt.

Học viên chủ động, tích cực tham gia, trao đổi ý kiến với giảng viên. Trình bày quan điểm, kinh nghiệm của mình đồng thời tham khảo ý kiến từ giảng viên và đồng nghiệp. Nói cách khác, "thầy/cô" (học viên) cần tích cực học tập để vận dụng chính sự "tích cực" này sau khóa học, về trường tổ chức dạy học pháp luật cho học sinh theo định hướng tiếp cận năng lực.

3) Sự chủ động của giảng viên

Xuất phát từ đối tượng - học viên là giáo viên môn giáo dục công dân và giáo viên từ nhiều bộ môn khác được nhà trường phân công dạy môn giáo dục công dân (như đã nêu trên) chưa được trang bị kiến thức pháp luật theo hướng chuẩn hóa từ các trường sư phạm nhưng học viên (thầy/cô giáo) là những người có phương pháp giảng dạy hoặc ít nhất đã được trang bị phương pháp

từ trường sư phạm, vì vậy, việc tổ chức giảng dạy cho ‘thầy/cô’ ngoài kiến thức pháp luật ra giảng viên cần phải có kinh nghiệm thực tiễn, phương pháp giảng dạy tích cực, đổi mới, hướng tới người học.

Giảng viên phải thực hiện khảo sát, tìm hiểu và nghiên cứu nhu cầu học tập bồi dưỡng của học viên để thiết kế giáo án hợp lý và tổ chức hoạt động dạy học hiệu quả.

Đội ngũ giảng viên phải hiểu biết sâu sắc những vấn đề liên quan đến pháp luật, đồng thời phải có những phương pháp giảng

dạy linh hoạt, sáng tạo để chuyển tải những nội dung vốn khó, khô khan, ít hấp dẫn thành những giờ dạy sinh động, mang hơi thở cuộc sống. Muốn vậy, việc kết hợp nhiều phương pháp giảng dạy nhất là phương pháp đóng vai, xử lý tình huống pháp luật...là rất hữu ích. Người học thông qua những trải nghiệm thực tiễn sẽ hiểu biết pháp luật hơn, pháp luật sẽ đi vào cuộc sống, đi vào bản thân mỗi người một cách tự nhiên hơn và để lại những ấn tượng sâu sắc, khó quên. Thực tiễn những giờ dạy thành công chính là những giờ dạy đã làm được điều đó.

ảnh: Nguyễn Thị Luyện

Hình 2, 3: Hoạt động học tập của học viên trong giờ học phương pháp dạy học pháp luật

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục - Đào tạo (2014), *Quyết định số 1456/QĐ-BGDĐT về Ban hành chương trình bồi dưỡng kiến thức pháp luật cho giáo viên dạy môn giáo dục công dân.*
2. Phan Chí Hiếu (2015), *Vị trí, vai trò, ý nghĩa của công tác giáo dục pháp luật trong nhà trường và quá trình đưa giáo dục pháp luật vào nhà trường*, Tạp chí Dân chủ và Pháp luật.
3. Trường Cán bộ quản lý giáo dục Thành phố Hồ Chí Minh (2015), *Tài liệu bồi dưỡng kiến thức pháp luật cho giáo viên dạy môn giáo dục công dân.*

Ngày nhận bài: 28/6/2015 . Ngày biên tập xong: 24/7/2015. Duyệt đăng: 28/7/2015